

The Project Gutenberg eBook of The Esperantist, Vol. 2, No. 8, by H. Bolingbroke Mudie

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: The Esperantist, Vol. 2, No. 8

Editor: H. Bolingbroke Mudie

Release date: January 14, 2014 [EBook #44667]

Language: Esperanto

Credits: Produced by Andrew Sly, Louise Hope, David Starner and the Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net> (This book was produced from scanned images of public domain material from the Google Print project.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK THE ESPERANTIST, VOL. 2, NO. 8 ***

Transcriber's Notes

A few minor typographical errors have been corrected without notice. However, many grammatical errors and odd spellings have been left as in the original.

SINGLE COPIES PRICE FOURPENCE NET.

22. (Vol. II., No. 8.)

THE

Aŭgusto, 1905.

ESPERANTIST

La Esperanta Gazeto por la
Propagando de la Internacia Lingvo.

ANNUAL SUBSCRIPTION: 3/- (4 francs; 1½ roubles; 75 cents).

Wholesale Agents: 41, Outer Temple, London, W.C.

All Communications should be sent to THE EDITOR, 67, Kensington Gardens Square, London, W.

CONTENTS.

MARQUE DÉPOSÉE,
No. 13195.

	Page
REMINISCENCES , Part VIII. (Edward Metcalfe, M.A., Oxon)	113
NOTES ON THE ORIENT , Part II. (Col. H. K. Gordon)	114
ESPERANTIC TERMS FOR ESPERANTO GRAMMAR (by Dr. Lloyd)	116

**VISKO
ESPERANTO.**

Registered Trade Mark, No. 270,042.

BONEGA PROPAGANDILO.

STRIVE! a Hymn (by Maurice R. Keesing)	119
A LETTER TO GODFATHER (translated by Elise Bauer)	119
MONTH BY MONTH	121
AN EASTER TRIP IN IRELAND (F. A. Meigh)	122
A NEW BOOK ABOUT THE FRENCH (review by Dr. Martyn Westcott)	123
CONCERNING HUNGER (by E. W.)	124
THE GREY HORSE (F. E. Bearne)	125
THE YOUNG FINANCIER (G. C. Law)	125
SAVED FROM DEATH , Serial, continued from page 98 (by General Cox)	126
A BRAILLE DICTIONARY (H. J. E. Thilander)	127
A TERRIBLE ADVENTURE (William Officer)	128
THE OLD FATHER (by 10532)	128

Observu la Verdajn Stelojn kaj la nomon Esperanto sur la afiŝeto.

Antaŭpagitaj mendoj de Esperantistoj ricevos specialan rabaton.

Bonvolu skribi por detaloj al—

BUCHANAN, SCOTT & CO.,
Garthland Street, Glasgow, Scotland.

Telegrafa Adreso: "ESPERANTO,
GLASGOW."

The Remington

THE UNIVERSAL TYPEWRITER.

Just think of it!

THE INTERNATIONAL MACHINE.

*Unbound by ties of nationality:
The common bond of union of all civilised
peoples.*

The Remington can be supplied fitted for Esperanto.

THE REMINGTON TYPEWRITER
COMPANY,
100, Gracechurch St., London, E.C.

La Remington

LA UNIVERSALA SKRIBMAŜINO.

Pripensu je tio!

LA INTERNACIA MAŜINO.

*Tute liberiĝita de naciaj ligiloj:
La Komuna unuigilo por ĉiuj civilizitaj
popoloj.*

La Remington estos liverita kun Esperantaj presliteroj.

LA REMINGTON TYPEWRITER
KOMPANIO,
100, Gracechurch St., Londono, E.C.

ĈIUJ, NI POVOS PARADIZON IRI.

Kiu bone trinkas,
Tiu bone dormas.
Kiu bone dormas,
Tiu ne pensas malbone.
Kiu ne pensas malbone,
Tiu certe ne pekas.
Nu, ĉar kiu ne pekas.
Paradizon eniros.
De nun, bone trinku.
Kaj vi paradizon iros.

Por tio ĉi, oni devas aĉeti bonajn vinojn, kaj sin turni al:—

**Sro. Ch. Jadeau en Mercurey (S. & L.)
France.**

The "Review of Reviews"

*Is the Best Magazine for Busy People.
And it is read by 'Esperanto' Students.*

The aim of this Magazine is to make the Best Thoughts of the Best Writers universally accessible at a Trifling Cost.

The busiest and poorest in the community may here follow with intelligent interest the great movements of Contemporary History.

Post Free for Twelve Months, 8/6,
10 fr. 75 c., or 8.50 marks.

Office: MOWBRAY HOUSE, NORFOLK ST.,
LONDON.

NASKIĜO.

Al la Gesinjoroj H. R. GEDDES,
Northumberland House, Dover, je Junio 17
Filo (baptonomita Frederick Leonard).

Correspondence Lessons in
Esperanto.

ARE GIVEN BY

Mr. A. MOTTEAU, Certified Teacher of
Esperanto, 157, Earlam Grove, Forest
Gate, London, E.

7/6 the Quarter.

Adresareto de Personoj kiuj deziras Korespondadi.

Frl. MITCHELL, Acuba House, 65, Marquess Road, Canonbury, N. Kun alilanduloj per ilus. p-
k.

Sro. G. LEDGER, 24, Elvendon Road, Palmer's Green, N. Pri literaturo, scienco, arto, kaj
komerco. Ĉiam respondos.

La Kosto de la Enskribo estas 6d. (70c. poŝtmarkoj).

THE ESPERANTIST

The Esperanto Gazette for the Spread of the International Language.

ABONPAGOJ ESTAS RICEVEBLAJ ĈE
SUBSCRIPTIONS SHOULD BE SENT TO

**H. Bolingbroke Mudie, Esq., 67, Kensington Gardens
Square, London, W.**

AUSTRIA.—Sro. T. Cejka, Bystrice Hostyn, Moravia.

BELGIUM.—M. M. Seynaeve, 3, Rue de l'Avenir, Courtrai.

FRANCE.—Grupo Pariza, 28, rue Serpente, Paris.

GERMANY.—Doktoro Mybs, 68, Markt Strasse Altona, Elbe.

NEW ZEALAND.—Esperanto Society, P.O. Box 50, Auckland.

RUSSIA.—Societo Espero, Bol Podjaceskaja 24, log 12, St.
Petersburg.

SWEDEN.—Sro. P. Ahlberg, 50, Döbelnsgatan, Stockholm.

Nepresitajn manuskriptojn la Redakcio resendos se oni aldonis poŝtmarkon.

N.B.

Alsendatajn artikolojn la Redakcio laŭ bezono korektos.

N.B.

Oni povas sendi la abonpagon per poŝtmarkoj, kiuj estas akceptataj laŭvaloro.

*Oni sendu ĉiujn artikolojn, demandojn kaj avizojn al La Redaktoro, 67, Kensington Gardens
Square, London, W.*

22. [Vol. II., No. 8.]

AŬGUSTO, 1905.

Subscription, 3s. Per Annum.
Single Copies, 4d. net. Nos. 2
to 13, 6d. each; Later issues
4d. each, net.

FRAGMENTAJ MEMOROJ.

Originale verkita de Edward Metcalfe, M.A. (Oxon).

La aŭtoro rizervas ĉiajn rajtojn.

"Du ovojn en ŝelo, kelnero!"

La kelnero foriras kaj iomete ridante mi rakontas al la onklino kiamaniere en Francujo mi forgesis la frazon "en ŝelo" kaj laŭ la Angla frazo mendis "ovojn bolitajn" ricevante, post iom longa atendo, tre bongustan kaĉan pudington (batter pudding). La onklino insistas ke pli kredeble ĝi estus ovaĵo, al kiu kritiko mi respondas ke mi mem manĝis ĝin.

Tiam mi pripensas kiamaniere mi lernis manĝi ovojn en ŝelo sen kulero anstataŭiganta tiun ilon per peco da pano (nature la ovoj devas esti apenaŭ bolitaj) kaj mi esprimas la esperon ke Amerikoj almenaŭ uzas kulerojn.

Pri tio mi tuj certiĝas. La kelnero revenas kaj li certe alportas kuleron; li portas ankaŭ pladon surhavantan du ovojn dece en buŝtuketo enfalditajn, kaj larĝan glason kiun li metas apud mia telero, sed li *ne* alportas ovingon.

"Ĉu vi forgesas la ovingon, kelnero?" mi demandas.

"Ovingon!" li respondas per voĉo surprizita eĉ iom plendeta, "en Amerikujo oni ne uzas ovingojn. Jen glaso kaj jen kulero!" Tiam vidinte ke mi ne komprenas, li aldonis, "Ĉu mi preparos por vi la ovojn?" kaj ekkaptinta unu el ili li rompita la ŝelon kaj elverŝas ĝian enhavon en la glason, dirante: "Tiamaniere oni povas ĉiam vidi ĉu la ovo estas ankoraŭ taŭga por esti manĝota. Dum la varmega vetero ovoj rapide difektas."

Sed malgraŭ la kelnero mi vidis en Amerikujo tre belan ovingon tute el tranĉita vitro fabrikitan. Ĉe ĉiu finiĝo estis ingo, granda ingo por granda ovo kaj negranda ingo por negrandaj ovoj. Se oni uzis la grandan ingon la negranda fariĝis la piedestalo kaj reciproke.

La sinjorino kiu ĝin montris al mi diris ke ĝi apartenis al ŝia pra- aŭ pra-pra-avo, kaj mi ĝojis lerni, ke kaj ŝi kaj ŝia ovingo estis el Angla deveno.

Ĉu Amerikoj posedas ovingojn mi, do, ankoraŭ nescias, sed mi preskaŭ tuj faris la gravan eltrovon ke ili ne posedas tranĉilojn.

"Kion vi diras?" ekkrias la leganto. "Ĉu Amerikoj ne eltrovis la *Bowie* tranĉilon. Ĉu ili ne estas eĉ konategaj pro siaj tranĉiloj?"

Vi diras la veron, ho! leganto, sed se vi iam sidus ĉe la tablo de Amerika hotelo vi tre bone komprenus mian diron. Tranĉilo estas ilo por tranĉi, ĉu ne? Tial, se la ilo ne konvenas por tranĉi ĝi ne estas, malgraŭ la nomo, *tranĉ*-ilo.

Mi supozas ke la kaveganoj nomis siajn silikajn ilojn tranĉilojn, kaj se mi posedus la brakforton de kavegano eble mi donus la nomon al la Amerika stanumita ilo, ĉar tiam kredeble mi povus eĉ tranĉi viandon per ĝi. Ne, Amerikoj ne posedas tranĉilojn sed nur ilojn por esti facile purigitaj.

Mi proponas al miaj Amerikaj kunfratoj la nomon "purigotiloj."

Oni ne bezonas longan serĉon por trovi la kaŭzon de tio ĉi. Mi ĝin diras per tre malmultaj vortoj. *En Amerikujo ne estas servistoj sed nur tiranoj kiuj sin nomas servistoj.* Pli ĝuste diri ili nomas sin almenaŭ ĉe la domoj, "helpantoj." "*Lucus a non lucendo.*" Kiel ofte mi estas aŭdinta de diversaj sinjorinoj ke ili estas grandaj malhelpuloj.

Mi donos unu ekzemplon de la Amerika servitudo al la servistoj; antaŭe dirante ke kvankam ĉio kion mi priskribos estas vera ĝi tamen ne estas vera por ĉiuj hoteloj. Mi vizitis hotelojn de multaj klasoj kaj en multaj urboj, kelkajn kune kun la onklino, kelkajn sola. Nature mi plej rimarkis tion kio ŝajnis al mi stranga.

114

En kelkaj hoteloj la kelneroj insistas, ke la gasto mendu samtempe ĉion kion li intencas manĝi. Ĉiujn la manĝaĵojn la kelnero alportas samtempe kaj aranĝas ilin sur multego de negrandaj pladoj en duonrondo, ĉirkaŭ la telero de la manĝanto, kiu sidas kvazaŭ post rampareto de pladetoj, kaj ofte prenas sur sian teleron la plej strangan miksaĵon.

Mi aŭdis ke Anglo, nesciante la kutimon, mendis ion alian post kelkaj minutoj de manĝado. "Tiun ĉi fojon," diris la kelnero, "ĉar vi estas fremdulo, mi ĝin alportos al vi, sed atentu vi ke tio ne reokazos."

En kelkaj hoteloj estas la kutimo doni al la kelnero trinkmonon post ĉiu manĝo. Se vi forgesas la kutimon vi ne ricevos tre bonan atenton.

Foje mi incitetas la onklinon pri ŝia uzo de servistoj. Tio okazis en unu el la Sudaj Ŝtatoj, kie la kelneroj estas ĉiuj nigruloj aŭ (kiel ili preferas esti nomataj) sinjoroj koloraj:

Preskaŭ mi povas ankoraŭ nin vidi. Ni sidas ĉe la tablo atendantaj. Post la onklino staras nigrulo, per du ventumiloj ventumante ŝin. Post mi alia faras la saman servon. Tria nigrulo estas ricevinta la ordonojn, kaj, ĉar ni iom longe atendas, la onklino sendas kvaran por vidi se eble li estas ekdorminta.

Subite io frapas mian piedon. Mi malsuprenrigardas kaj vidas, ĉirkaŭatan de sia grandnombra idaro grandegan ratinon.

La onklino ekkrias kaj tuj dungas kvinan nigrulon por svingegi sian buŝtukon kaj kriegadi "*ŝ-ŝ-ŝ-u!*"

Vane oni klarigas ke la ratino estas tute malsovaĝa; ke oni kutimas ĝin nutri; ke ĝi ne eĉ pensas iun mordeti.

Vane oni svingegas kaj *ŝ-ŝ-ŝ-u-as*.

Ratino estas ratino; sed ratino kun idarego—

La onklino insistas ke ni ŝanĝu la tablon, kaj elektas unu plej eble malproksime de la ratfamilio. Sed apenaŭ ni estas sidinta nin, kiam aperas la skaraboj, ĉiu el ili grandegulo.

Feliĉe nigruloj havas grandegajn piedojn. La onklino dungas sesan kiu okupas sin per dancado sur la scarabegojn.

Certe tiu estas tute neordinara sperto. La onklino diras ankaŭ ke ŝi nur dungis *kvin* nigrulojn; ke la sesa ekzistas nur en mia fantazio; sed mi ĉiam insistas ke ŝi uzis ses. Eble mi enkalkulas la nigrulon kiu ventumis min mem. Sed ni ne diros tion al la onklino.

Amerikoj ofte sidas en la vestibuloj de la hoteloj. Almenaŭ *kelkaj* el ili maĉas tabakon kaj ne *ĉiuj* uzas kraĉujojn. Mi ne deziras pritrakti la temon. Mi nur citos la tute netradukeblan avizon kiun mi foje vidis, certe ne en la plej bonaj hoteloj.

"People who expect to rate as gentlemen must not expectorate the floor."

("Tiuuj kiuj atendas esti ricevataj kiel sinjoroj, devas ne kraĉi sur la plankon").

Kredeble multaj ne "expect to rate" kiel sinjoroj.

Kiel ofte mi vidis la glaciigistojn tirantaj per grandegaj preniloj porcion da glacio trans la planko de hotelvestibulo, kaj vidante la malpuraĵojn kiuj algluis sin al ĝi, mi—

Sed kredeble oni forhakas tiun eksteran supraĵon. Mi preferas pensi ke oni ne eĉ uzas ĝin por ĉirkaŭpaki la malvarmigujojn.

Pri la malvarmigujoj mi nur diros ke mi tre ŝatas ilin. Tiu kiu neniam dum varmega tago, trinkis glason da lakto, freŝe eltiritan el la malvarmigujo (refrigerator) ne konas treege bongustan trinkaĵon. Pri la malvarmigita teo mi ne skribos. Amerikoj ĝin trinkas; la onklino diras ke la gusto estas agrabla. Sed kredeble oni devas al kutimiĝi al ĝi, kaj mi ne faris tion.

Unu afero mi faris. Kiam ajn mi trinkis glaciigitan akvon mi diris al mi la tekston: "Ne tio kio eniras en la homon malpurigas lin."

ORIENTAJ MEMORAĴOJ.

De Kolonelo H. K. Gordon.

La Birmanoj estas tre agrablaj, kvankam iafoje ekscitemaj; la virinoj estas tre graciaj, krom aferemaj: la knaboj, kaj eĉ la viroj tre amas ludojn, tiel piedpilko, flugludado, pugnebato, ŝipkurado, vetado, kaj ĉiuj "*Marionette*" teatrajn ludajn. Ĉiuj sin banas ĉiutage. Preskaŭ ĉiu viro estas tatuita. Preskaŭ ĉiuj portas silkvestaĵojn.

"Rangoon," la ĉefurbo, sur bordo de la rivero "Irrawaddy," estas granda kaj prospera. Domoj estas preskaŭ ĉiuj konstruitaj el tektona ligno; sekve estas ofte bruladoj.

Riveroj estas tre longaj: oni povas vojaĝi sur la "Irrawaddy" pli ol mil mejlojn sur vaporŝipo ĝis la Ĥinlandaj limoj. Multo da Ĥinoj loĝas en Birmanujo: oni ilin trovas honestaj kaj aferemaj urbanoj.

Strange diri, la Ĥinoj neniam akceptas domservon, kvankam ili ĝin akceptas en najbaraj lokoj, ekz. "Singapore" kaj "Penang." Ili estas tre bonaj ĝardenistoj.

La pluvfalo en iaj lokoj estas grandega, dum la kvinmonata pluvsezono, nome, de Junio ĝis Oktobro: falas ĉe havenoj de "Akyab" kaj "Moulmein" mezakvante pli ol ducent coloj: ofte en unu tago falas pli da pluvo ol falas en Anglujo dum tuta jaro! Severaj fulmotondroj enkondukas la pluvsezonon; tamen ofte post kvarono da horo polvo flugas el stratoj sub la ega hejto de la sunradioj. Sekaj riveretkanaloj post mallonge fariĝas ŝaŭmaj kaj danĝeraj torentoj.

Kiam tiuj torentoj trankviliĝas, oni povas plezure sin bani inter pentrindaj ĉirkaŭaĵoj.

Ŝafoj ne povas vivadi en Birmanujo: oni alkondukas ilin sur semajnaj vaporŝipoj de "Calcutta."

Landanoj tre ŝatas fiŝojn: precipe la malfreŝajn fiŝkunmetojn!

Lepruloj estas komunaj: tamen de ili oni ne penas zorgi.

Krom bonaj oranĝoj, la fruktoj enlandaj la plej ŝatataj estas la "Dorian" (Dujan) kaj la "Mangosteen" (Mangostin): kvankam, ne estas ĉiu kiu povas toleri la odoron malagrablegan de tiu unue skribita. Oni ankaŭ trovas la "Cachounut" (Kaŝunukson): servistoj ne volas ilin kuiri apud ies domo, dirantaj ke febro sekvas: estas ja strange, tamen mi ĝin kredas vera.

La lingvo estas por Eŭropanoj tre malfacila: la pensadmetodoj estantaj tute malsimilaj. La lingvo de la Budista Pastraro estas antikva "*Pali*," nekomprenebla al la popolo, kaj ne ĉiam al la pastroj mem! Estas multo da temploj (Pagoda), sur preskaŭ ĉiu monteto apud urboj kaj vilaĝoj, kaj kvankam ĉiu Birmano devas pasi por edukado tra la manoj de Pastroj, tamen oni ne atentigas severe la Budistajn religiajn ordonojn. Samtempe, se la Pastraro postulas monon por konstrui novan templon, la sekvantaro tuj ĝin provizas. Konstrui templon estas tre meritinda afero. Estas religie ordonita ne mortigi ion ajn: tamen, kiel Ĥinoj, la Budistaj Birmanoj povas esti kruelegaj. Ili ofte fariĝas tre komplezaj, kaj kontente pagos moneron por liberigi paseron el la manoj de almozulo, malgraŭe li bone scias ke la pasero estas retenata per ŝnureto, por rekaptiĝi! Li irigos ĉevalon ĝis ĝi estas mortonta: sed se ĝi mortus, li dirus, "Tio ne estas mia kulpo."

La tuta lando fumas: la Birmanoj, verdan folion enhavante dolĉan miksaĵon: alilanduloj, tabakon enportitan el Hindujo, kaj loke fabrikitan. Se oni trempas tabakon en lakto de kakao, gorĝa malsaneco certe sekvas.

Sovaĝmielo estas kvante trovata en la arbaroj: sed ĝia ĉefa celo estas por la enterigo de sanktaj Budistpastroj. La pastraro ĉiam elektas tre belajn sidajn por konstrui siajn rimarkindajn templojn. La preĝejoj orumitaj turoj ŝajnas mirinde graciaj en la hela sunlumo, kun la verda kreskaĵaro postflanke, kaj la brila rivero malsupre. Sur ĝiaj pordoj kaj pordegoj oni trovas belegan ĉisatan lignaĵon (ĉiam tektono), por kiun verki la ĉisisto bezonas mirinde malmulte da iloj. La turpunkto ĝenerale enhavas skatolo de multekostaj juveloj, donacitaj de religiuloj Budistaj: kaj supre ĉion, estas ĉiam la "*Hti*," aŭ Reĝa ombrelo.

Ĉe la bestaro, estas iaj rimarkindaĵoj: ekzemple, ŝakaloj, kiuj estas komune renkontataj en la Bengala provinco, ja en tuta Hindujo, sin trovas ĉe la nordflanko de ofte seka riveretkanalo apud la urbo, "Akyab," kaj nenie ĉe la sudflanko. Simile, la antaŭdiritaj fruktoj, *Dujan* kaj *Mangostin*, kreskadas ĉe la sudflanko de la Riverego, "*Salween*" apud la urbo de "*Moulmein*" sed nenie ĉe la nordflanko.

El multo da serpentoj, la plej danĝera estas la venena "Hamadryad" aŭ "Reĝa Kobro," kiu ĉasas kaj atakas homojn. Grandaj Hirudoj estas tre komunaj en la riveretoj kaj lagoj. Multe da skolopetoj alvenas ĉiujare ĉe la malvarma sezono (Nov. al Marto): oni povas pafi cent birdojn kaj pli en unu tago en la rizkampoj. Oni kredas ke estas bonŝance havi en sia domo la "Tŭktu," lacerton, makulatan simile al truto: ĝi manĝas insektojn, kaj nokte vokas mistere el plafono, "tŭktu, tŭktu."

Tiel ĉie en Hindujo, ĉiu stacio havas "*Gymkhana*" Klubo, aŭ kunvenejo por Eŭropaj loĝantoj, kie sin trovas ĵurnaloj, biblioteko, kaj ludoj. Malgraŭ malseka kaj varmega klimato, mi vivadis multe da agrablaj jaroj en Birmanujo.

Oni povas vivadi sane per zorgo pri manĝado, trinkado, kaj sunefikoj: tamen, ĉiam malfacila estas meti maljunajn kapojn sur junaj ŝultroj.

Unufojon, mi suferis de malaria febro: tamen, vojaĝante al Islando, apud la Arktika regiono, mi efektive resaniĝis, kaj poste la febro neniam revenis. Tie ankaŭ oni facile resaniĝas de pulmaj kaj de reŭmatismaj malsanoj.

Krom lignosegmueliloj, ekzistas multe da grandaj rizmueliloj ĉe la havenoj: la rizo sin produktas enlande, kaj estas liverata per boatoj: tiam ĝi estas ŝelata kaj polurata per maŝinaro ĉe mueliloj preta por ekstersendi. Estas multaj specoj da rizo, kiujn lerto povas distingi ĝuste: same, diru ni, kiel pomoj en Eŭropo.

Ĉe la lasta Birmana militiro, granda peno okazis por la Administracio, por nutri la Hindajn soldatojn, ĉar ili rifuzis manĝi la Birmanan rizon: kaj, pro tio, la Administracio devis provizi kun plua elspezo Hindan rizon, kvankam Eŭropoj ne povis distingi ian diferencon.

(*Daŭrigota*).

La Aŭtoro ĉiajn rajtojn rizervas.

Skribante serion da artikoloj pri Esperanta sintakso en la *British Esperantist*, mi sentis ke multe da la terminoj, kiujn oni ordinare uzas en Esperanta gramatiko, ne estas ĝuste la plej bonaj. La terminoj kiujn oni uzas, estas, preskaŭ ĉiuj, terminoj devenintaj de la latina gramatiko, kvankam ili estas ankaŭ multe uzataj de la modernaj Eŭropaj lingvoj. Tiel farante, la modernaj gramatikistoj estis tute ne tiel saĝaj aŭ originalaj kiel la latinaj gramatikistoj, kiuj kreis tiujn ĉi terminojn. Ŝajne imitante ilin, reale ili faris la kontraŭon. Ĉar la antikva latina gramatikisto, instruante personojn, kiuj parolis ordinare latine, faris, tre saĝe, siajn terminojn ĉiuj latinaj. La rezultato estis ke ĉiu termino de la latina gramatiko ne nur nomis, sed ankaŭ priskribis, al la latinaj homoj, la terminojn kiujn ili devis uzi. Sed la modernaj gramatikistoj, preskaŭ ĉiuj, simple kopias la latinajn terminojn, kaj forpelas la saĝan latinan metodon, doni patrujajn nomojn al patrujaj aferoj.

Kaj estas ankoraŭ pli malkonvene uzi tiujn ĉi latinajn terminojn en Esperanto. Ĉar Esperanto ofte donas al tiuj ĉi samaj terminoj signifon kaj uzadon diversajn de tiuj, kiujn ili posedas en la latina, kaj ankaŭ en la modernaj lingvoj. D^{ro} Zamenhof ŝajnas senti tion en la "*Plena Gramatiko*" (Krest, p. 254-6); ĉar li faras kaj uzas, en tiuj du paĝoj, pli multe da Esperantaj gramatikaj terminoj ol la tuta Esperantistaro estas alie farinta kaj uzinta.

La homoj kiuj bezonas pleje la Esperantan lingvon, estas la klasoj, kiuj ne havas multan tempon por lerni aliajn lingvojn, kaj ne multe da mono por pagi la instruadon. D^{ro} Zamenhof vidis tion kaj diris ĝin tute klare. Mi kredas ke la plimulto da la Angla Esperantistaro apartenos ĉiam al tiuj ĉi klasoj: kaj ili scias tre malmulton pri iuj gramatikaj terminoj: ĉar la Anglaj popoloj, elementaj lernejoj instruas tre malmulte pri ili. La tempo estas nur sufiĉa por nia terura silabado. Tial la Angla Esperantistaro bezonas sinesplikantajn gramatikajn terminojn, pli ol iu alia nacia Esperantistaro.

Mi volas tial skizi, kaj proponi por diskutado, antaŭ la Bulonja Kongreso, serion de Esperantaj gramatikaj terminoj. Oni povas rigardi la naŭ ĉefajn partojn de la parolado, kiel la ĉefaj instrumentoj de la parolado: kaj kunmetante nomojn por ili, estos tute nature uzi la sufikson "-ilo":—

Paroliloj.

1. Artikolo	La-ilo	= La instrumento, "la."
2. Substantivo	Nom-ilo	= La instrumento, de nomado.
3. Adjektivo	Ec-ilo	= La instrumento, por esprimi ecojn.
4. Adverbo	Tiel-ilo	= La instrumento, de maniero.
5. Pronomo (parte-)	Pro-ilo	= La instrumento, anstataŭ nomilo, ecilo aŭ tielilo.
6. Verbo	Dir-ilo	= La instrumento, por diri ion.
7. Prepozicio	Rilat-ilo	= La instrumento, de nomilorilatoj.
8. Konjunkcio	Kunig-ilo	= La instrumento, de kunigo.
9. Interjekcio	Kri-ilo	= La instrumento, de kriado.

Sed sub ĉiu el tiuj ĉi ĉefaj vortoj ekzistas aliaj diferencigantaj vortoj, kiuj dividas ĉiam la klason de vortoj signifitaj de ĉiu el tiuj ĉi naŭ nomoj en pli malgrandajn (aŭ sub-) klasojn. Estas ofte *eciloj*, kiuj faras tion,—ne *nomiloj*. Mi prenos la naŭ serie, kaj penos fari Esperante por ĉiu la subvortojn, kiujn ĝi bezonas: kaj mi uzos tie ĉi ĉiun novan vorton, post esplikado de ĝi.

1. *Lailo* bezonas du gramatikajn *ecilojn* por signifi (1) sian montran uzadon, kaj (2) sian universaligantan uzadon; ekzemple, en "la homo, kiun vi konas," kaj en "la homaro." Mi proponas "difina la-ilo" por la unua, kaj "universala la-ilo" por la dua.

2. *Nomilo* bezonas (1) la du *ecilojn* "propra" kaj "komuna," kaj ankaŭ (2) "reala" kaj "idea" (= konkreta kaj abstrakta). Ĉiu nomilo estas aŭ propra aŭ komuna, kaj ankaŭ, aŭ reala aŭ idea; sed la propra nomilo estas ankaŭ ĉiam reala. Estus eble ankaŭ helpo, nomadi la realan nomilon, "realilo," kaj la idean nomilon "ideilo." Ĉiu ecilo estas ankaŭ aŭ propra aŭ komuna.

Nomilo kaj ecilo posedas "nombron" kaj "kazon"; kaj tiuj ĉi du simplaj vortoj ne bezonas esti ŝanĝataj. Kaj la pure Esperantaj vortoj, "ununombra" kaj "multenombra," ne povas esti plibonigitaj. Sed la kazaj nomoj, "nominativo" kaj "akuzativo," tute ne konvenas al nia kara lingvo. Per formo ili signifas Esperante nenion; kaj ni ofte nomas nomilon "nominativo," kiu estus neniam nominativo en tia frazo en iu alia lingvo. Sed ne estas eble doni, al la unu aŭ al la alia, nomon kiu signifos en Esperanto ĝian funkcion; ĉar ambaŭ havas tie pli ol unu funkcion. Ŝajnas tial preferinde doni al ili nomojn laŭ iliaj formoj. La unu havas "-n" ĉe la fino: la alia ne havas tion. La Esperanta nomo de la litero "n" estas "no." Mi proponas tial nomi la nominativan kazon la "sen-no-a" kazo, kaj la akuzativan, la "no-a" kazo.

Nomilo ofte prenas ĉe sia flanko, alian, difinantan, nomilon en la sama kazo, ekzemple, "Vilhelmo la kaizaro renkontis Edwardon 'la reĝon.'" Mi nomus tiujn, "difinajn" nomilojn, anstataŭ ol uzi la ordinaran gramatikan esprimon, "en apozicio."

Aperas ankaŭ ofte nomilo, kiu diras ion pri alia nomilo aŭ pronomo, ekzemple, "Li estas Franco." Oni ordinare nomis ĝin "predikateca substantivo," sed kial ne "pridira nomilo?"

Estas ofte konvene paroli pri la kontrolo, kiun la formoj de la nomilo ekzercas sur la formoj de la apartenanta ecilo. La nomilaj finoj "-n, -j, -jn" postulas ordinare la samajn finojn en la ecilo. Estus plej simple nomi tiun ĉi rilaton "samfineco." La ecilo estas "samfina" kun sia nomilo: kaj la rilato estas multe pli "kontrolo" ol "konkordo" aŭ "konsento."

3. *Ecilo* estas la sola speco de Esperanta vorto, kies formo pendas de iu alia vorto en la frazo: Ĉar participo estas ĉiam ankaŭ ecilo, kvankam ecilo ne estas ĉiam participo. Ĝi havas du ĉefajn uzadojn, la du samajn uzadojn, kiujn ni nomis, parolante pri la nomilo, (1) la "difina," kaj (2) la "pridira" uzado, ekzemple, "Reĝa Edwardo," = difina, kaj "Li estas Franca," = pridira. La pridira ecilo havas ĉiam sennoan kazon, kaj tio estas la sola kaŭzo de la malofta "malsamfineco" inter nomilo kaj ecilo en Esperanto.

Ni parolas ordinare en Esperanto pri "komparativaj adjektivoj" kaj "superlativaj adjektivoj." Ĉu ne estus multe pli simple kaj pli instruante, nomi ilin "pli-eciloj" kaj "plej-eciloj?" La nombraj eciloj formas apartan klason. La simpla nombro ne havas ecilan finon: ĝi ne estas ĉiam ecilo. Oni povas doni al li la nomon de "simpla," kiam estas necese distingi ĝin de la "orda," la "ona," la "obla" kaj la "opa" nombro. Estus perdo de tempo doni al tiuj ĉi nombraj vortoj la longajn teknikajn nomojn de la ordinara gramatikoj. Estas ankaŭ klaso de "kiomaj" eciloj, kaj nomiloj, kaj tieliloj, kiuj bezonas apartan nomon, ĉar ili havas apartan gramatikan traktadon, per "da."

4. *Tielilo*.—La Esperanta tielilo (instrumento de maniero) havas gravajn uzadojn, kiuj tute ne estas adverbaj. Tial estas pli bone havi alian nomon por ĝi. Mia lasta frazo montras tion klare. Esperante la vorto "bone" estas ofte nomita adverbo; sed ĝi ne estus en iu alia lingvo adverbo, en tiu ĉi frazo. Kaj la participaj adverboj ofte estas vere gerundioj. Tial estus plej bone havi alian nomon, ne nur por la tuta parolilo, sed por ĉiu el ĝiaj specoj. Ĝi havas tri specojn, (1) la "difina" tielilo, kiu difinas verbon, ecilon aŭ alian tielilo, guste tiel kiel la ordinara adverbo; (2), la "cirkonstanca" tielilo, kiu estas la participa-gerundio; kaj (3) la "pridira" tielilo, kiu "diras" ion "pri" fakto enhavita en najbara suba frazo, ekzemple, pri la fakto "havi alian nomon por ĝi" en la supera frazo. La lasta formo faras la tielilon de la Esperanta lingvo multe pli analogia al ĝia nomilo kaj ecilo ol la adverboj de iu alia lingvo. Oni vidos ankoraŭ tiun analogion en la proksima paragrafo, kie tielilo estas ne nur "difina" sed ankaŭ "pridira," tiel kiel eciloj kaj nomiloj.

5. *Proiloj*.—La antikvaj gramatikistoj ne atentis multe la tri diversajn specojn de anstataŭantaj vortoj—vortoj kiuj anstataŭas (1) nomilon, (2) ecilon, (3) tielilon. Ili studis ĉefe la unuan, kaj nomis ĝin "pronomo": ili konfuzis multe la duan kun la unua: kaj diris preskaŭ nenion pri la tria. Esperanto bezonas pli logikan kaj sisteman nomaron. Akceptante "pronomo" kiel bona nomo por la unua klaso, oni devas fari paralelajn nomojn por la du aliaj. Mi proponas por la dua, "proecilo," kaj por la tria, "protielilo."

Tio estas tute logika, ĉar neniu el tiuj ĉi gravaj vortoj havas la plej malgrandan signifon per si. "Tio" signifas simple nenio, se oni ne diras aŭ montras samtempe kio estas "tio." Kaj la samo estas vera pri la proecilo "tia," aŭ "tiu," aŭ "ties," aŭ pri la protielilo "kial," aŭ "kiam," aŭ "kie," aŭ "kiel." Ili nur havas signifon pro, kaj per, kaj por, io alia, kaj neniun signifon pro, per aŭ por si mem.

Oni estas nun en la mezo de la tabelo de 45 proiloj, kiujn Doktoro Zamenhof tiel saĝe kaj lerte aranĝis; sed mi havas nur spacon por montri, tre mallonge, kiel mi nomus la 9 liniojn kaj 5 kolonojn de tiu fama tabelo. Mi donus al la linioj nomojn prenitajn aŭ faritajn el la naŭ vortoj de la demanda kolono: "kiaspeca, kiala, kiama, kiea, kiela, kiesa, kioesta, kioma, kiuesta." Kaj mi donus al la kolonoj la nomojn, "(1) nedifina, (2) universala kaj disdona, (3) rilata kaj demanda, (4) nea, (5) montra."

Personaj pronomoj, kun "oni," povas bone gardi sian nomon, kvankam "ĝi" estas malofte persono: "si" estas ankaŭ "refleksa," kaj "oni" estas "nedifina." La du serioj de posedaj vortoj ("mia, k.t.a."; kaj "ies, k.t.a.") ne estas rajte nomataj posedaj pronomoj, sed "posedaj proeciloj." Estas vere ke la lastaj estas ofte uzataj pronome, sed tio estas nur per komuna kapableco de eciloj.

6. *Dirilo*.—Sen verbo oni ne povas diri ion, kio havas iun sencon. Mi nomas tial la verbon "dirilo." Ĝi havas du ĉefajn formojn, kiujn oni nomas "voĉoj." Sed tiu nomo ne estas logika. Estus pli bone nomi ilin la "aktiva formo" kaj la "pasiva formo" de la dirilo. La aktiva formo enhavas du specojn, kiujn oni nomas ordinare "transitiva" kaj "netransitiva." Tiuj ĉi du nomoj estus multe pli kompreneblaj en Esperanto, se oni farus ilin "transira" kaj "netransira."

La dirilo havas "modojn": kaj la vorto estas tute konvena. Sed la nomoj de ĉiu modo estas preskaŭ fremda al la Esperanto,—"indikativa, imperativa kaj subjunktiva, kondicionala, infinitiva." Estas nur du aŭ tri Esperantaj radikoj en la tuta afero. Estus multe pli simple kaj kompreneble al la sengramatika lernanto, nomi la indikativan la "fakta" modo, kaj la kondicionalan, la "supoza" modo. Dro. Zamenhof nomas la infinitivon, la "sendifina" modo. Li nomas ankaŭ la imperativan kaj subjunktivan modon, la "ordona" modo. Sed tiu ĉi nomo nomas nur la duonon de la modo; kiu ofte estas ĝuste tiel nedubeble subjunktiva, ol ĝi estas alifoje ordona. "Li deziras (petas, celas, timas) ke vi iru tien" finiĝas certege per subjunktiva frazo.

Estas tamen malkonvene, havi du nomojn por unu modo: kaj la du duonoj de la modo ne estas tute diversaj. La latina kaj greka subjunktivoj estas ofte ĝentile ordonaj. La subjunktiva uzado de la Esperanta modo "atendas" ĉiam ion, kio povas, pli aŭ malpli certe, "okazi" post la ordono, deziro, peto, celado, timo, k.t.a., kiujn la antaŭa dirilo esprimas. La ordona uzado esprimas ĝuste la samon, ellasante nur "Mi ordonas ke—". Ĉar la vizaĝo kaj gestado de la ordonanto esprimas tion. Mi proponas "okazatenda modo."

Modoj havas tempojn, kaj D^{ro} Zamenhof donas al la tri ĉefaj tempoj aktivaj de la fakta modo, tri bonajn Esperantajn nomojn (1) "la estanta," (2) "la estinta," kaj (3) "la estonta," ekzemple (1) mi faras, (2) mi faris, (3) mi faros; sed ĉiu alia tempo aktiva, kaj ĉiu ebla tempo pasiva, estas kunmetita, kaj havas pli ekzaktan funkcion ol la 3 unuvortaj tempoj, ekzemple, (1) mi estas farata, (2) mi estis farata, (3) mi estos farata, estas la estanta, la estinta kaj la estonta tempoj de la pasiva fakta modo. Sed ili estas pli ol tiu. Faritaj per la estanta participo ili povas nur esprimi agadon, kiu ne estas finita, kaj daŭras. Por esti akurata, oni devas nomi tiujn ĉi tri tempojn pasivajn, la "daŭrestanta, daŭrestinta, kaj daŭrestonta." Kaj se oni anstataŭas la estantan participon "farata" per la estintan participon "farita," oni faras ankoraŭ tri bonajn Esperantajn tempojn, sed ankoraŭ ne simple la estanta, la estinta kaj la estonta; ĉar la agado estas neniam daŭra, sed finita, je la dirita tempo. Oni havas tial ne plu daŭrtempoj sed fintempoj, (1) "finestanta tempo" = "mi estas farita," (2) "finestinta" = "mi estis farita," (3) "finestonta" = "mi estos farita." La latina studento rekonos tuj ke tiuj estas ekzakte la perfekta, la pluperfekta kaj la futurperfekta pasivaj faktaj tempoj de la latina dirilo.

Restas ankoraŭ nur tri eblaj pasivaj tempoj, faritaj el la estonta participo pasiva, kaj la tri unuvortaj faktaj tempoj de "esti" = (1) mi estas farota, (2) mi estis farota, (3) mi estos farota. Sekvante la du aliajn triojn, oni nature nomus tiujn ĉi tri tempojn, la antaŭtempoj, (1) la "antaŭestanta," (2) la "antaŭestinta," kaj (3) la "antaŭestonta."

Mi traktas la pasivan sistemon de tempoj unue, ĉar ĝi estas pli simetria, kun sia $3 \times 3 = 9$ egalinterspacaj tempoj, ol la aktiva, kun siaj tri aldonitaj unuvortaj tempoj. Sed estas nur por tiuj ĉi tri tempoj, ke oni bezonas iun terminon plu. Ĉar oni faras la aktivajn kunmetitajn tempojn, kaj nomus ilin, ĝuste same ol la pasivaj, nur uzante la aktivajn participojn anstataŭ la pasivajn. Estus sufiĉe, ordinare, lasi tiujn ĉi tri unuvortajn tempojn havi nur iliajn unuvortajn nomojn, aldonante nur, kiam necerteco povus ekzisti, la radikon "simpl-" (= simplestanta, simplestinta, simplestonta).

Ne estas bezono de iuj aliaj dirilaj terminoj. Oni povus, nature, fari kunmetitajn tempojn en la "supoza," la "atendokaza" kaj eĉ la "sendifina" modo, sed ĉiu el ili havus ĉiam la saman nomon ol en la "fakta" modo.

La novaj Esperantistoj favoras multe pli la kunmetitajn tempojn ol la pli fruaj, kaj tio estas vera pligrandiĝo de la kapablecoj de la kara lingvo. Estas nur unu "helpa" (= aŭkziliaria) dirilo en Esperanto: tio estas "esti." Sed estas granda nombro da "modaj" diriloj, tiaj kiaj estas "povi, bezoni, devi, voli, deziri, ami, preferi, elekti, k.t.a.," kaj oni rekonas ilin per la foresto de "por." Komparu "Mi elektas iri" kun "Mi batalas por iri"; aŭ "Mi timas iri" kun "Mi kuras por iri."

7. *Rilatilo*.—La antikva nomo estas prepozicio, kaj ĝi signifas ion antaŭponitan. Sed la vorto ne montras tion en Esperanto, kaj tio ne estas ankaŭ la fakton, kiu meritas esti montrata per ĝia nomo. La prepozicio rilatas la nesubjektajn kaj neobjektajn nomilojn ĉiujn al la resto de la frazo. "Rilatilo" estus tial bona kaj informanta nomo por ĝi.

8. *Kunigilo*.—La ordinara vorto "konjunkcio" estas tute komprenebla en Esperanto, sed "kunigilo" estas egale signifa, kaj harmoniigis multe pli bone kun la ceteraj tieaj proponaj.

9. *Kriilo*.—Tiu ĉi estas multe pli logika nomo ol "interjekcio." Tio signifas, nature, ion interĵetitan. Sed en la natura kurado de interparolado, la interjekcio okazas multe pli malofte inter la vortoj ol antaŭ ĉiuj aliaj vortoj. Ĝi estus reale nomo pli konvena por parenteso. Mi proponas tial "kriilo."

Tiuj ĉi ideoj venis nur en mian kapon antaŭ du semajnoj, sed ili ŝajnis al mi tre utilaj kaj gravaj. Tiel mi rapidis por presigi ilin antaŭ la Kongreso.

KLOPODU.—HIMNO ESPERANTA.

Originale verkita de M. R. Keesing (Auckland, N.Z.).

Antaŭen! Antaŭen! Ne restu momenton!
Etendu la povan, la magian senton.
Flugigu standardon trans tuta la mondo,
De ambaj polusoj ĝis ĉirkaŭ la rondo.

March forward! March forward! Delay
not your striving,
The moment of victory now is arriving.
Fly boldly the standard through all the
world's regions,

Popoloj, ho! aŭdu, jen estas stimulo
Por plu altaj celoj, sen ia makulo;
Antikva deziro atingas plenumon,
Triumfe venkante disvastigas lumon.

(Ĥoraro).

Kuraĝu! Kuraĝu! Vi bravaj amikoj,
Plilarĝigu ĉiam per daŭraj efikoj
La bonan laboron, kun korega kanto.
Ho! antaŭeniru por la Esperanto.

All round the earth's compass assemble
your legions.

O! peoples, attend, for we give you a
treasure,
Exalting your aims by a pure, spotless
pleasure,
Fulfilling the longing of great ancient
sages,
For light and advancement, creating new
ages.

(Chorus).

Have courage! Have courage! Ye brave-
hearted brothers,
Extend the boon further to benefit others.
Sing gladly in chorus a soul-stirring
canto,
To spread far the praises of sweet
Esperanto.

MAURICE R. KEESING,
Principal of The Cosmopolitan College,
Auckland, N.Z.

LA LETERO AL LA BAPTO-PATRO.

El la Veillée, tradukita de Elise Bauer.

PERSONOJ.—*Paŭlo*: dekjara. *Johanino*: okjara.

Ambaŭ sidas ĉe la tablo skribontaj. Paŭlo elstrekas kaj skrapetas. Johanino rigardas la plafonon. Ambaŭ sopiras.

Johanino. "Paŭlo!"

Paŭlo. "Kion?"

Johanino. "Ĉu ci jam skribis multon?"

Paŭlo, montrante folion nigran je inkmakuloj kaj elstrekaĵoj: "Jen!"

Johanino. "Sed ĝi estas tute elstrekita!"

Paŭlo. "Nu, kaj ci?"

Johanino, montrante blankan folion. "Jen!"

Paŭlo. "Sed ĝi estas tute blanka!"

Johanino. "Kun cia nigra, kaj mia blanka folio, ni estas ĉe la sama punkto."

Paŭlo. "De tri kvaronoj da horo!"

Johanino. "La patrino diris al ni: 'Estos baldaŭ la nomofesto de cia bapto-patro. Skribu al li ambaŭ beletan letereton.' Kaj ni ambaŭ trovas nenion!"

Paŭlo. "Tio mirigas min, precipe de cia flanko."

Johanino. "Nu, kial?"

Paŭlo. "Li ne estas mia vera bapto-patro, sed cia."

Johanino. "Jen bona motivo! Li dorlotas cin tiel multe kiel min."

Paŭlo. "Tio ĉi estas vera. Ni multe amas lin. Se li estus tie ĉi, ni havus multegon por rakonti al li."

Johanino. "Kaj ni ne trovas ion por skribi!"

Paŭlo. "Fratineto! Mi havas ideon! Ni faru tiel kiel la Blindulo kaj la Lamulo!"

Johanino. "Kiel!"

Paŭlo. "Ni helpu unu la alian. Vi estas malpli granda ol mi—tio ĉi ne estas grava, oni ofte bezonas pli malgrandan ol si."

Johanino. "Ĉu tio ĉi troviĝas en la Blindulo kaj Lamulo?"

Paŭlo. "Tie, aŭ aliloke. Diru al mi ciajn ideojn. Mi diros al ci la miajn, kaj ni ambaŭ subskribos."

Johanino. "Jes, frateto mia, tio ĉi estas bonega. Komencu!"

Paŭlo. "Ne, ci komencu!" *Ili rigardas unu la alian nedecidite, tiam ekridas.* "Ni estu seriozaj!"

Johanino, pripensante. "Ni povas skribi: Kara Bapto-patro, ..."

Paŭlo. "Certe!" *Leviĝinte, kaj alproksimiĝinte Johaninon, li skribas sur la blankan folion* "Kara Bapto-patro ..." "Vi vidas, la ideoj jam venas."

Johanino, penante imagi ion. "Kara Bapto-patro, Estos post morgaŭ via baptofestoj."

Paŭlo. "Li devas scii tion."

Johanino. "Eble li estas forgesinta ĝin. Pensu, li estas nur fraŭlo. Li havas nek gefilojn nek genepojn."

Paŭlo. "Estas feliĉe ke li havas nin!"

Johanino. "Jes, por doni donacojn al iu."

Paŭlo. "Hm, mi havas ideon!"

Johanino. "Diru ĝin!"

Paŭlo. "Oni devus lerte ... mi fidus je ci...."

Johanino. "Flatulo!"

Paŭlo. "Sciigi al li, ke mi deziras poŝt-mark-albumon."

Johanino. "Kial?"

Paŭlo. "Por la okazo, ke li deziras donaci ion al ni por sia nomofesto."

Johanino, prenante la plumon kaj skribante sur la saman folion. "Atentu!"

Paŭlo. "Sed tre delikate. Ci komprenas!"

Johanino. "Ne malkvietiĝu! Mi skribos tute laŭte." *Ŝi skribas:* "Mia frato posedas belan kolektaĵon da poŝtmarkoj. Se li havus albumon ..."

Paŭlo. "Ruĝan! Albumon ruĝan!"

Johanino, obeeme skribante. "Albumon ruĝan li estus tre feliĉa. Sed li ne havas sufiĉe da mono por aĉeti unu."

Paŭlo. "Jen! Tiele ĝi estas tre delikate esprimita! Parolu nun iom pri lia sano."

Johanino, skribante. "Ni esperas, ke via sano estas ĉiam bona."

Paŭlo. "Ne, ci ja scias ke li plendas senĉese!"

Johanino, skribante. "... Ĉiam bona, tio estas ankaŭ malbona. Antaŭ kelkaj tagoj nia patro diris ke vi similas la fantazian malsanulon. Mi lin demandis kio tio ĉi estas, kaj li respondis, ke ĝi estas malsanulo por ridigi. Tio ĉi plezurigas nin por vi." *Interrompante sin.* "Nun ni devas paroli pri la vestaro!"

Paŭlo. "Pri kia vestaro?"

Johanino. "Pri tiu, kiun mi deziras por mia pupo."

Paŭlo. "Ha, jes! Donu!" *li prenas la plumon kaj aldonas al la letero...* "Mia fratino deziras vestaron de pupo. La knabinoj, vi scias, ili revas nur pri pupoj?"

Johanino. "En vestkesto! Skribu."

Paŭlo, skribante. "Ili revas nur pri pupoj—en vestkesto la vestaro."

Johanino, rigardante la paĝon. "Tio ĉi formiĝas!"

Paŭlo. "Stilo de Sinjorino de Sevigné! Sed ŝi ne havis fraton kiu helpis ŝin! Nun ni devas diri,

ke ni estas bonaj, kaj ke ni lernas diligente."

Johanino. "Tio ĉi ne estus modesta."

Paŭlo. "Ja jes, ci laŭdos min, kaj mi laŭdos cin!"

Johanino. "Bona ideo!" *skribante,* "Paŭlo estas tre diligenta. Li laboras bonege. Li estas tre ĝentila al mi." *Cia vico.*

Paŭlo, skribante siavice. "Kaj mia fratino estas la plej bona el ĉiuj knabinetoj."

Johanino, kisante lin. "Kiel bone ci diris tion ĉi!"

Paŭlo. "Ĉar mi pensas tiel." *Kisante ŝin.*

Johanino. "Nia letero estas longa. Rigardu!"

Paŭlo. "Jes, ni povos nun kisi..."

Johanino. "La leteron."

Paŭlo. "Ne, la bapto-patron."

Johanino, rapidege skribante. "Ni vin kisas kore, kara bapto-patro," *subskribante* "Johanino Delormel."

Paŭlo, subskribante siavice. "Paŭlo Delormel."

Kun sopiro de ĝojo, jen! ĝi estas finita!

Johanino. "Ni devas nur relegi nian evangelion."

Paŭlo, post minuto da pripenso. "Ho, ci volas diri nian epistolon!"

Johanino. "Jes, nian epistolon. Ni relegu ĝin!" *Kaj ili relegis ĝin, ĝis la fino.*

Johanino. "Sed, ni forgesis ion."

Paŭlo. "Kio estas?"

Johanino. "Prezenti niajn bondezirojn je lia nomfesto."

Paŭlo. "Tio ĉi estas facile reparebla."

Prenante la plumon, li aldonis post la subskriboj "Johanino Delormel kaj Paŭlo Delormel kiuj deziras al vi bonan nomfeston."

MONATO POST MONATO.

Nur kelkaj tagoj post la ricevo de tiuj ĉi paĝoj, ni havos la plezuron renkonti unu la alian ĉe Boulogne sur Mer. Ni deziras sendi korajn bondezirojn, kaj esperojn, ke tiu ĉi *Unua Monda Kongreso Esperanta* estos por ĉiuj partoprenantoj tute plezuriga kunveno; ankaŭ ke la rezultatoj tie efektivigotaj inspiros nekontraŭstareblan fervoron inter niaj multelandaj kunbatalantoj. Ŝajnas al ni ja dezirinda afero, ke la lingvaj demandoj estu sub la gvido de ia *Internacia Komitato*, kompreneble sub la prezido de Doktoro Zamenhof mem. Por trafi tiun celon diversaj projektoj jam aperis, kaj ni varme konsilas ĉiun kongresanon, ke li tralegu la tre utilan libreton: *Kongresaj Projektoj ricevitaj antaŭ 15 Junio*, 32 pp., eldonata de la Grupo de Boulogne sur Mer.

Niaj Francaj amikoj certe faradas ĉion eblan por sukcesigi la Kongreson, kaj, inter alioj, ni ricevis ekzempleron de la bonega *Kongresa Libro*, 163 pp., verkita de nia

MONTH BY MONTH.

But a few days after the receipt of these pages, we shall have the pleasure of meeting in Boulogne. We desire to send hearty good wishes and the hope that this *First Esperantist World-Congress* will be for all participants a most pleasant gathering; also that the results there to be arrived at will inspire irresistible enthusiasm among our comrades of many lands. It seems to us most desirable that linguistic questions should be under the guidance of some *International Committee*, of course presided over by Dr. Zamenhof himself. To attain this end divers proposals have already appeared, and we warmly advise all Congress-men to read the most useful booklet: *Congress Projects received previous to June 15th*, 32 pp., published by the Groupe Espérantiste de Boulogne.

Our French friends certainly intend to do all possible to promote the success of the Congress, and, among other things, we

estimata kunverkanto S^{ro} Paul Boulet. La volumo enhavas priskribon de la urbo kaj ĉirkaŭaĵoj, frazlibreton Francan Esperantan, parkere lernotajn poemojn kiel *Espero* kaj *La Vojo*, ilustraĵojn kaj—ni ĝojas vidi—tre gravan aron da komercaĵoj. Tiu ĉi libro, pli ol ia alia ĝis nun eldonita, pravas ke la nuntempa komercisto fine vekigis je la graveco de Esperanto kiel komerca komprenilo. Ni esperas ke la antaŭemaj anoncintoj profitos pro ilia saĝeco.

Tiun ĉi monaton ni ricevis la longe promesitan *Majstro Jan Hus*, bele presita 40-paĝa verko priskribante la *Vivo, Agado, Kondamno kaj Morto de la Glorinda Martiro*, verkita de J. F. Khun, kun antaŭparolo de Profesoro Carlo Bourlet. Kosto, 90 centimoj, de la Presa Societo, 33 rue Lacépède, Paris.

La *Vocabulario Esperanto-Español* alvenis antaŭ kelkaj tagoj, kaj estas la plej dika inter la ĝisnunaj vortaroj. Samforma kun la *Fundamenta Krestomatio*, ĝi enhavas 364 paĝojn, kaj la kosto (6 frankoj) certe ne estas tro granda.

Esperanto estas la titolo de la nova semajna foliego eldonita de S^{roj} Berthelot & Lambert. Ĝi tute similas la ordinaran Francan ĉiu tag-jurnalon laŭ ĝia formo, kaj enhavas interesajn sciigojn pri la progreso de nia Afero. Oni anoncas ke ĝi vendiĝas ĉe ĉiuj stacidomaj gazetvendejoj en Francujo.

have received a copy of the excellent *Congress Book*, 163 pp., written by our esteemed collaborator, M. Paul Boulet. The volume contains a description of the town and surroundings, a French-Esperanto phrase-book, poems to be learned by rote, as *Espero* and *La Vojo*, illustrations, and—we rejoice to note—a most impressive collection of commercial advertisements. This book, more than any hitherto published, proves that the commercial man of to-day is at last awakening to the importance of Esperanto as a commercial medium. We hope the go-ahead advertisers will profit by their wisdom.

We have this month received the long-promised *Master John Hus*, a finely printed 40-page work treating the *Life, Doings, Condemnation and Death of the Glorious Martyr*, written by J. F. Khun, with preface by Professor Carlo Bourlet. Cost, 10d., from the *Preso Societo*, 33 rue Lacépède, Paris, V.

The *Esperanto-Spanish Dictionary* arrived a few days gone, and is the most bulky of our present vocabularies. Uniform with the *Fundamenta Krestomatio*, it contains 364 pages, and the price (5s.) is certainly not excessive.

Esperanto is the title of the new weekly sheet issued by MM. Berthelot and Lambert. In form it resembles the ordinary French Daily, and contains interesting information of our progress. It is stated that the paper is sold at all station book-stalls in France.

PASKA LIBERTEMPO EN IRLANDO.

Originale verkita de F. A. Meigh.

La okazaĵoj de Paska libertempo kiun mi pasis kune kun amiko en Irlando dum la nuna jaro ofte estis tre ŝercadaj.

Oni estis tiel laŭdinta la belajn pejzaĝojn de Killarney ke ni decidis iri tien motorveturile de Dublin. La vetero estis belega, kvankam neĝis antaŭ kelkaj tagoj kaj eĉ tiam la suprojn de la montoj estis neĝ-kovritaj, ŝajniganta la kamparon tre pentrinda.

Vespere ni atingis Castle Dermot, kie estas granda ruiniĝinta abatejo kaj antikva Irlanda turo. Tiuj ĉi turoj estis konstruitaj ĉirkaŭ jaro 1013 kaj kvankam oni ne estas certa pri ilia originala uzado oni konjektas ke ili estis uzitaj kiel fortikaĵoj dum tumultoj, kaj ke ili ankaŭ enhavis la ĉefan sonorilegon de la monaĥejo. Sur la vojoj estis multaj belaj ruinaĵoj sed la plej interesaj kaj amuzigaj vidaĵoj estis la diversaj metodoj kiujn la vilaĝanoj uzas por preteririgi azenojn kaj mulojn preter la motorveturilo.

Kelkaj el la veturigistoj senvestigis sin de la vestoj kaj ĝin pendis sur la kapo de la besto kaj aliaj ĉirkaŭprenis la azenon ĉirkaŭ la vizaĵo por kaŝi la okulojn, sed ofte la viroj estas multe pli timaj ol la azenoj.

Unufoje kiam ni alproksimiĝis malgrandan ŝarĝoveturilon la veturigisto (junulo de deksep jaroj) rapide elseliĝis, suprenrampis la defluilabordon, sin kaŝis malantaŭ la plektobarilo kaj nin rigardetis tra malgranda truo. Alian okazon virino subite perdis la nervon, faligis la kondukilojn, kovris la okulojn per la manoj kaj ekkomencis laŭte preĝi; dume la azeno daŭris marŝi trankvile.

Antikvistoj sin interesas multe pri la aro da ruinaĵoj sur la "Ŝtonego de Cashel." Oni konjektas ke ili estis konstruitaj ĉirkaŭ jaro 1100 kaj multe el ili estas ornamigitaj de bela skulptaĵo.

Oni diras, ke antaŭ kelkaj jaroj partio da Amerikanoj tien vizitis kaj tiel ĉarmiĝis je la ruinaĵoj, ke ili deziris aĉeti kaj rekonstrui ilin ĉe granda Amerika ekspozicio. La Irlandanoj tamen rifuzis vendi, kaj la turistoj, farintaj multajn mezuraĵojn kaj fotografaĵojn, konstruis similajn ruinaĵojn (sed pli malgrandaj) en ilia lando.

La butikoj en tiuj ĉi malgrandaj urboj ne ofte havas logantan mienon. Ili enhavas preskaŭ ĉion—frukton, lardon, botojn, k.t.p., sed malfeliĉe pureco estas de dugrada graveco kaj la butikoj ŝajnas kvazaŭ la butikistoj havas grandan antipation kontraŭ sapo kaj akvo.

En tago mi demandis de Irlanda sinjoro "Kial kelkaj urbetoj ŝajnas tiel malpuraj?" Li rigardis min dum minuton kaj ridinde respondis "La Irlandanoj estas tre bonkoraj kaj se unu viro pentrus sian domon ĝi aperigus pli malpura la domon de sia najbaro, kaj por nevundi la sentojn de unu la alia, ili lasas aferojn por sin mem zorgi"; sed, li daŭrigis "La plej vera kaŭzo estas malfeliĉe ĉar ili ne amas laboron."

La du plej belaj ruinaĵoj sur la vojo estas la antikvaj abatejoj de "Kells" kaj "Holycross." Ili ambaŭ sidas sur riverbordo, kaj pro iliaj rebrilaĵoj en la akvo faras belegajn pentraĵojn. Holycross speciale posedas grandan fenestron bone konservitan. La priskribaĵoj kiujn oni legas pri Killarney estas neniel trograndigitaj; ĝi estas vere rava loko. Oni estas frapata de la luksa kreskado de la arboj kaj filikoj, eĉ la insuletoj en la lagoj estas kovritaj de kreskaĵo, kaj okaze oni ekvidas ardeon sin kaŝanta inter la kanoj. La kastelo de Ross kaj la abatejoj de Innisfallen kaj Muckcross estas tute proksimaj.

Oni diras, ke preskaŭ ĉiam pluvas ĉe Killarney, kaj kiam mi demandis de boatisto "Ĉu ĝi estis prava?" Li respondis "Ho ne! certe ni havas kelkafoje tutan semajnon senpluva!"

Tie la hoteloj estas tre puraj kaj komfortaj ĉar tiom da turistoj vizitas la kvartalon, sed ofte la hoteloj en la malgrandaj urboj kie turistoj malofte loĝas ne klopodas multe pri pureco. Kelkafoje mi estas dorminta (ne tre komforte) sur tri seĝoj, anstataŭ la lito, ĉar la drapoj kaj lankovriloj ne min allogis; *ili* ankaŭ ŝajnis havi antipation kontraŭ la uzado de sapo kaj akvo!

Estas mirinde kiaj negravaj aferoj kolektigas amason da homoj. Ĉu oni demandas scii la ĝustan vojon, aŭ ĉu oni deziras fotografi ion, dum malpli ol du minutoj, homoj kaj geinfanoj aperas kvazaŭ ili vere ekfalis el la nuboj. Ofte mi estas kalkulinta dudek, kaj kvankam ili ĉiam estas tre respektaj ili ne movos por petoj; anstataŭe ili daŭrigas tie stari kun malfermaj buŝoj, ĝis oni preskaŭ konjektas ke ili vidas per la buŝo.

Tamen la plej ridinda parto de nia hejma vojaĝo estis venonta. Veturante tre malrapide pro la ŝlimaj vojoj ni alvenis ĉirkaŭ ses mejlojn ekster Dublin kiam nia veturilo subite haltis kaj tute rifuzis sin movi aŭ antaŭe aŭ malantaŭe. Ni laŭe deviĝis ĝin ŝovi al la plej proksima vilaĝo kie post multe da serĉado ni trovis viron kiu proponis ĝin tiri ĝis Dublin per sia ĉevalo. Sed Ho ve! la tielnomita ĉevalo ŝajnis kiel vivigata skeleto kaj la jungaĵo (farita de ŝnuregoj) ŝajnis kvazaŭ oni ilin estis uzinta por kunligi la ostojn. Tamen kiam ni estis pretaj foriri ĉiu vilaĝano amasis apude kaj multe amuziĝis je la vido.

Je la unua tiro la veturilo sin puŝis sur la postaj kruroj de la besto, sidigante lin preskaŭ sur genuojn de la maljuna viro, kiu veturigis. Sed baldaŭ ni ekiris, kaj la homoj sekvis ridegante kaj ŝercante.

123

Nia veturigisto rekonis multajn amikojn al kiuj li kisis la manon dirante ke "ili nun enviis lin ĉar li rajdis en veturilo kun kaŭĉukaj radoj." Sed kiam iu el la amaso diris ion, kio ne plaĉis al li, li metis la fingregon al la nazo kaj etendis la fingrojn; samtempe konvene respondanta per la lingvo Irlanda.

Estis vere ridinda vidaĵo kaj estis nur kiam tiu ĉi stranĝa procesio atingis malgrandan interspacon ekster la vilaĝo ke la admiranta amaso disiĝis.

Bonŝance noktiĝis kiam ni atingis la finon de la vojaĝo alie nia ricevo eble estus estinta pli entuziasma ol plaĉa. Sed kvankam oni ofte ĉagreniĝas pro tiuj ĉi aferoj je la tempo mem ili pli amuziĝas kiam oni ilin pripensas poste.

NOVA LIBRO PRI LA FRANCAĴOJ.

La celo de Esperanto—kia ĝi estas? Ĉu ĝi ne estas antaŭenigi inter popoloj pacon harmonian? Laŭ la poezio de nia althonorinda kaj aminda Majstro—

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion:
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion!

Tial, ĉiu libro, kiu diras al ni pri la kutimoj kaj la karakterizaĵoj de la anoj de fremdaj landoj, estas ja leginda, speciale kiam ĝi estas ankaŭ simpatie verkita. Nu, la libron de Fraŭlino Betham-Edwards, titolitan *Home Life in France*, mi kore al vi rekomendas. Ne estas eble kaŝi la fakton ke, en la plimulto da Francaj romanoj aŭ noveloj, estas *io*, kiu estas certe iom malbongusta (laŭ niaj ideoj):—ofte tiu *io* estas kaŝita, kaj kredeble artiste-kaŝita—sed ĝi estas *tie!* Estas tre malfacile trovi novelon Francan kiu tute ne enhavas ion malĝentilan rilate al la seks-amo. Sed Fraŭlino Betham-Edwards al ni diras ke ni ne devas taksi la veran "Jacques Bonhomme" (Ĵaks Bon'om) por la kuranta literaturaro de Francujo. Ni Anglanoj estas eble tro pretaj kondamni, kie ni ne tute komprenas. Ni ofte devas konfesi ke ni estas antaŭjuĝemaj....

Jacques Bonhomme (laŭ ĉi-tiu aŭtorino) ne estas Parizano nek eĉ Franca "John Hodge."^[1] Li estas indecplena antaŭ ĉio ajn; li ankaŭ estas lerta kaj antaŭvidema. Kulpojn li certe posedas, sed aliflanke li havas multajn ecojn, kiuj multe valoras en la hejmo kaj en la ŝtato.

Ni kelkfoje kredas ke neniu povas superi la Skotland-anon pri ŝpareco; sed efektive estas la Francanino pli ŝparema. La aŭtorino donas kelkajn anekdotojn amuzigajn pri tio.

Ofte en Angla societo ni aŭdas la opinion ke la ĝentileco de la Francanoj nur estas supraĵa, kaj ke sub tiu ĝentileco ili ofte estas maldelikataj kaj vulgaraj. Tiaj ideoj nur el-montras realan nescion pri niaj bonegaj najbaroj, kaj ni certiĝas ke tiuj, kiuj ĉeestos en la venonta Kongreso facile kaj volonte konfesos la eraron. "Estas en Francujo, kompreneble," skribas Fraŭlino Betham-Edwards, "animoj pli delikataj kaj pli *maldelikataj*, kiel alie; sed noto reganta^[2] de la nacia karaktero estas ja ĉi-tiu delikateco. Multe da formoj en parolado kuranta, elmontras tion. Oni evitas malĝentilajn frazetojn, kaj oni moligas malagrablajn esprim-manierojn." Du galicismojn la aŭtorino lerte citas—unue, "une jolie laide" (beleta malbelulino) por kiu ni Angle ne posedas sufiĉan tradukon, sed kiu signifas proksime "*a plain beauty*," kaj due, "il laisse à désirer" kiu Angle ni tre bone tradukas jene—"it leaves something to be desired" (io dezirinda mankas). "Ĉiu Francano havas iom da Rabelais, da Voltaire en sia karaktero," diris Fraŭlino Betham-Edwards, kiu citas tuj la historiojn pri la turmentegado de la Markizino de *Brinvilliers*, la mortigo de la juna *De la Barre*, kaj la ekzekuto de la malbonega *Danton*. Eĉ la martiroj religiaj ŝercis en tiaj teruraj momentoj....

Kompreneble la Francanoj malkomprenis nin ĝuste kiel ni ilin malkomprenis: la cerboj kaj la animoj de la du nacioj estas ja tiel malsimilaj. Sed tamen ili nin kopiadis ĝuste kiel ni pri aliaj aferoj ilin imitadis. La Akademio Franca definitive permesis tiajn vortojn kiaj *bifteck* (bifstekoj), *rosbif* (bovaĵo rostita), *turf* (torfo), *jockey* (rajdisto), *macadam* (makadamo), *cottage* (dometo), kaj *square* (placo aŭ kvadrato). Kaj tuj kiam la Anglaj Kongresanoj alvenos en la Kongresejo, ili certe aŭdos "five-o'clock" (teo je la kvina) kaj "lunch" (tagmezomanĝo), kvazaŭ tiuj estu vortoj Francaj!

La libro finiĝas per ĉapitro agrabla pri la "Entente Cordiale." Trae, la aŭtorino skribas tre simpatie kaj ĝentile kaj ni bonvolas libron kiu tiom helpas antaŭen plibonan sciecon pri niaj varmkoraj najbaroj.

MARTYN WESTCOTT.

PIEDNOTOJ:

[1] La tipo de Angla kamparano.

[2] *i.e.*, "a dominant note." The expression is used in Harmony.

PRI LA MALSATO.

124

Originale verkita de E.W.

Mi estis dekonujara knabino, kiam Cindran Merkredon onklino mia kun ŝia edzo, pastro, tagmanĝis ĉe mia patrino. Kompreneble la sola nutraĵo estis salfiŝo, ovsauĉo kaj terpomoj. Ili multe parolis pri la devo de la fasto, kaj pri la kuraĝo de kelkaj infanoj Turkaj kiuj dum varmega fasta tago sin detenis eĉ akvon trinki, kvankam ili tiel suferis ke pli ol unu el ili mortis pro soifo. Mi hontis ke mi, kristanino, superiĝus de nekredantidoj. Mi silente promesis ke dum la 40 tagoj de la granda fasto mi ne manĝos viandon. Laŭe, Jaŭdon mi refuzis la viandon; tio plaĉis al mi ĉar mi ĉiam ĝin kontraŭvole manĝis, sed tio multe ĉagrenis mian flegistinon kiu estanta alireligiulino malamegis ĉiun kutimon Katolikan. Ŝi memorigis al mi antikvan ordonon kiun mi tute forgesis, nome ke ne manĝinte porcion fiksan de birdo aŭ de besto mi ne havos torton, pudingon nek mem panon. Tial mi vere fastis. Vespere mi tre malsatis kaj volis multon manĝi, sed ŝi diris ke mi havos nur tiom kiom mi ordinare deziris. Simila estis la morgaŭa matenmanĝo kaj la sekvantaj tagoj. Ĝis la kvara tago mi ne suferis, mi estis lerta, feliĉa kaj fiera pri mia obstineco; ankaŭ mi kredis ke mia patro estos fiera pri mia elteno, kiam en la granda Juĝatago

li ĉion scios. Poste mi grade perdis apetiton kaj mi ofte ne manĝis eĉ la malgrandan pecon da pano kun sukeraĵo al mi donitan por vespermanĝo. Mi devas konfesi ke pli ol ian frandaĵon mi ŝatis la vidon de la ĉagreno de mia flegistino kiun mi tute neametis, ŝi estis la unua Anglino kiun mi konis, kaj nur post jaroj mi lernis estimi aŭ ami la geanglojn. Mia unua sufero estas ke mi preskaŭ perdis la memoron; la ok aŭ dek lecionojn kiujn mi vespere per granda peno lernis parkere mi nakte forgesis, kaj morgaŭe, tempo al mi mankis ilin relerni, tial ke miaj bonaj instruistinoj koleriĝis kontraŭ mi kaj min devigis plie lerni multe da paĝoj kaj elskribi predikon. Mia dua sufero estas en la okuloj, tage mi malbone vidis kaj nokte mi ofte vekigis per subitaj akraj doloroj, la palpebroj tiel rigidiĝis ke ifoje al mi estas necese uzi fingron por ilia fermo aŭ malfermo. Al neniu mi plendis ĉar mia avo estis terure malsana, la kuracistoj ne havis esperon je lia vivo: mia patrino estas ĉe li de frumateno ĝis vespero, mia onklino de vespero ĝis mateno, kaj reveninte en iliajn domojn ili estas tiel lacaj kaj malĝojaj ke estus kruele aŭ la unu aŭ alian maltrankviligi. "*Nia Fraŭlino*" min antaŭe instruis ke estas malnoble iun dolorigi, mem fremdulon, ke estas eĉ pli malnoble ne povi silente suferi. Poste mia avo formoviĝis al ĉefurbo kaj mia patrino lin akompanis—nune mi ne havis parkerajn lecionojn, mia instruistino pensis ke mia cerbo tro estis klopodinta kaj ke mi iĝas idiota. Mi iris en la lernejo sed mi nur aŭskultis; pli ofte mi kusiĝis sur la tero. Enfine mi komencis senti severajn dolorojn internajn kaj tiam unue min frapis la ideo ke mia malsaneco devenis el malnutro. Mi kredis min mortontan kaj mi pensis kiel feliĉa kaj fiera estos mia Patro kiam Li min vidos forlasi la gloran benitan suferantaron pro Lia amo, por stari eterne apud Li en loko malpli honorinda. Foje mi pensis ke eble Li ja mortis pro Lia religio kaj ke Dio min faris fasti por ke mi apud mia Patro en ĉielo vivu. Baldaŭ mi memoris ke mi fastis ne por plaĉi al Dio sed por superi infanojn Turkajn, kaj ankaŭ ke la supereco estas peko. Turmentata de tiuj ĉi pensoj kontraŭaj mi ne povis preskaŭ pli dormi.

Malfrue unu vesperon mia patrino hejmen ne venis, morgaŭe min vidante ŝi ekstremis kaj tuj sendis inviti nian kuraciston nin viziti, sed antaŭ lia alveno mi dufoje svenis. Mi ne memoris kiom da tagoj daŭris mia memvola fasto sed bone mi memoras ke la Paska festo finiĝis kaj mi ne ankoraŭ povis kuri, ludi aŭ engluti nutraĵon malfluidan.

Neniam mi bedaŭris tiun ĉi mian sperton ĉar pli malfrue ĝi profitis al mi kaj al aliaj. Mi estis lerninta vidi la malsaton kaj kompreni ĝiajn efikojn.

Unu Dimanĉon en la lernejo mi ekvidis blondan okjaran knabinon kiu dormis: la kapo kusiĝis sur benko, sed la palpebroj nur duone fermiĝis, kiam oni ŝin vekis mi vidis ke ŝi uzis fingrojn por ilin levi kaj mi certiĝis ke ŝi ne havas sufiĉan nutraĵon. Post du tajoj en komitata kunveno mi parolis pri la knabineto; la anoj min mokis dirante ke ŝia patrino estas tute ne malriĉa kaj loĝas en dometo beleta. Mi persistis kaj enfine bonkora magistrato je mi kredis. Li ĝentile sin sciigis pri la aferoj de la vidvino kaj eltrovis ke, perdinta preskaŭ tutan ŝian riĉecon kaj vendinta arĝentaĵojn kaj juvelojn ŝi nune limigas al ŝi kaj al sia filino por povi gardi ilian dometon; per lia influo la vidvino ricevis pension kiu ŝin ebligis komforte vivadi.

Instruante muzikon al juna kamplaboristo kiu volis helpi al lia fratino (la organistino de vilaĝa preĝejo); mi vidis motojn spasmajn de la manoj. Mi do zorge rigardis lian vizaĝon kaj vidis la duonfermitajn okulojn. Tiame mi estis juna kaj tre vivega, mi ekkriis "Kiamaniere vi forĵetis vian monon por ke vi ne havas sufiĉajn manĝaĵojn?"

Li ruĝiĝis, paliĝis kaj ekploreĝis. Kun iom da moko li konfesis ke li penadas ŝpari antaŭ la fino de jaro sufiĉon da mono por fari metilernanton lian frateton kiu ne havas la sanecon necesan por terlaboro. Sekve amikino mia pruntis la monon kiu en du jaroj dankeme repagiĝis.

125

Mi esperas ke, legante mian tute ne tro-grandigitan rakonton, iuj, kiuj malsaton neniam suferis, lernos kompati la malsatulojn kaj precipe la milojn da senhelpaj infanoj, mem da infanetoj kiuj tagon post tago devas iri, malvarmaj malsataj, nevestitaj en lernejojn kie ili pro lacecon, dormemon kaj doloron tute ne povas ion lerni.

Ĉu ne estas terure, ke en lando riĉa kaj civilizita tia turmento vizitas la plej senkulpajn, la plej senhelpajn de la loĝantoj? Ĉu ne estas terurige ke en lando kristana infanoj kruele malsatas kaj subpremiĝas? Ĉu Kristo ne benis per beno speciala tiujn ĉi liajn estaĵetojn?

Antaŭ tri jaroj la Londona Vegetara Societo komencis donaci al kelkaj el la plej malriĉaj gelernejanoj sufiĉan kaj nutran manĝon kies kosto estis nur unu penco. Dum la tri vintroj 400,000 de tiaj manĝoj donaciĝis en Londono.

Miss F. I. Nicholson ĝoje respondos al demandoj adresitaj al "Secretary of Children's Dinner Fund," Memorial Hall, Farringdon Street, E.C.

LA GRIZA ĈEVALO.

Tradukita de F. E. Bearne.

Viro, kiu konis la mondon, unu tagon donis al sia filo du ĉevalojn, veturilon, kaj korbon da ovo.

"Iru," li diris al la knabo, "vojaĝu sur la ĉefvojo ĝis kiam vi venos al la unua domo kie loĝas geedzoj. Se vi trovos, ke la edzo estas la majstro tie, donu al li unu el la ĉevaloj. Sed, kontraŭe, se la edzino regas, donu al ŝi ovon. Revenu tuj, se vi fordonis ĉevalon sed ne revenu se vi retenis la ĉevalojn kaj unu ovo restas."

La knabo forveturis kaj baldaŭ alvenis dometon, eliris el la veturilo kaj frapis la pordon. La edzino malfermis ĝin, kaj lin salutis.

"Ĉu via edzo estas ĉe si?" li demandis.

"Ne, li laboras kampe," ŝi respondis; "sed mi alvokos lin."

Li alvenis, viŝante la frunton.

La juna viro diris al ili la aferon.

"Nu," diris la edzino, "mi ĉiam faras tion kion volas mia edzo. Vi estas mia majstro, ne vere, Joĉjo?"

"Jes, nature!" li respondis.

"Bone," diris la knabo, "mi do devas doni al vi ĉevalon. Kiun vi elektos?"

"Mi pensas," diris Johano, "ke ni prenos la ĉevalon blankan, se ni havas la elekton."

"Mi pensas, ke ni prenos la grizan, ĝi estas la pli bona," diris la edzino.

"Ne," diris Johano, "la blanka por mi, li kuras bone."

"Ne!" diris la edzino, "mi ne tiel pensas la griza estas pli bona. Mi ne estos kontenta ĝis kiam mi havos tiun ĉi."

"Nu, se via volo estas tiel, mi ne plu kontraŭbatalos ĝin. Ni prenu la grizan ĉevalon!"

"Mi dankas vin," respondis la knabo. "Permesu ke mi donu al vi ovon anstataŭe, el tiu ĉi korbo!"

JUNA FINANCIŬTO.

Du knaboj, dezirante pasigi gajan libertempon, trovis ke ilia tuta riĉeco estas 2 pencoj. Tiu ĉi sumo, ili pensis, ne estos sufiĉa. Ili kuniris hejmen kie unu el la junuletoj demetis sian pantalonon. Lia kamarado portis ĝin al prunt-oficejo kaj ricevis 2 ŝilingojn. Poste li iris al meblarejo kaj dungis horloĝon po 2 ŝilingoj monate, paganta la unuan partpagon. Tiam li marŝis al alia prunt-oficejo, lasis la horloĝon tie, kaj ricevis 25 ŝilingojn. Rapide li kuris al la unua prunt-oficejo, repagis la monon prunte donitan kaj ree ricevis la pantalonon, kiun li realportis al sia kunulo.

Kune elirantaj el la domo, policano arestis la spekulaciisteton kaj alkondukis lin al malliberejo. La postan matenon li aperis antaŭ magistrato, kulpigita vendinte artikolon dungitan. Sed leĝisto opiniis ke la knabo ne estas kulpa, ĉar li ne vendis la horloĝon sed nur pruntis ĝin. Senkulpigo sekvis.

Tiam la ruzplena knabo faris proceson kontraŭ la meblisto pro maljusta malliberigo, kaj gajnis rekompencan po 50 livroj.

GEO. C. LAW.

SAVITA DE MORTO.

126

Originale verkita de Generalo George Cox.

ĈAPITRO III.

"Ĉu vi iam verkis romanon?" diris la maljuna sinjoro, vekiĝante subite el sia dormetado. Mi nomas lin "maljuna sinjoro," pro tio, ke li ne diris al ni sian nomon dum nia vespermanĝa interparolado.

"Ne, mi neniam revis pri tia afero," mi respondis, ridetante, sed tamen iomete surprizita je lia

subita demando. "Ĉu vi estas verkinta unu?"

"Mi verkis du aŭ tri librojn pri miaj vojaĝoj," li respondis; "sed mia ambicio estas produkti plenekscitegan romanon kun mirindega fundamento, sed jen mia malfacilaĵo; mi ne povas elpensi tian fundamenton!"

"Kiam mi rememoras la fabelojn kiujn vi rakontis al ni dum la vespermanĝo mi estus pensinta, ke tio estos facila afero."

"Ha! eble vi tiel pensas," diras la maljunulo, "sed neniom da miaj aventuroj, strangaj kiel estas kelkaj el ili, povis fondi efektivan bonan fundamenton, pri rabado, falsaĵo, memmortigo, mortigo, k.t.p. Sed, parolante pri mortigoj, ĉu mi ne aŭdis vin diri al via frato iom pri revolvero kiun vi aĉetis?"

"Tre eble vi aŭdis," mi respondis. "Mi aĉetis unu hodiaŭ matene, kaj ĝin havas kun mi en la vagono. Ĉu vi estas juĝanto pri tiaj armiletoj?"

"Nu, mi ne povas nun diri ke jes; ĉar mi ne vidis iajn da la plej novaj elpenaĵoj, sed mi estas manpreninta sufiĉe multajn dum miaj plijunaj tagoj, kaj ilin trovinta tre utilaj kunuloj en kelkaj lokoj. Mi estis pensanta aĉeti unu por Vilĉjo. Ĉu ĝenus vin montri al mi la vian?"

"Tute ne," mi respondas, deprenante de la breto pistolujon, kaj malligante la ŝnureton de la paketo. "Nu! kien do mi metis la ŝlosilon? Ho! mi memoras, neligate en unu el miaj poŝoj," mi daŭrigis. Kaj elprenante nombron da aĵetoj el mia poŝo kaj metante ilin sur la kontraŭan sidejon apud la maljuna sinjoro, mi fine trovas la ŝlosilon kaj malŝlosas la skatolon.

"Mi devas surmeti la okulvitrojn," diras la maljunulo, "ĉar la lumo de tiu ĉi lampo ne estas kiel eble plej bona"; kaj, konvenante la agon kun la parolo, li enmetis la manon en la flankpoŝon de sia vesto, sed eltirante ĝin, lia monujo falis sur la plankon de la vagono. "Per ĵovo! mi devas zorgi pri tiu!" li diras ridante, samtempe malleviĝante kaj ekkaptante la monujon, kiun li metis sur la sidejon apud li. Tiam, almetante la okulvitrojn, li prenis la pistolujon el miaj manoj, kaj komencis ekzameni ĝian enhavon. "Tre utila, beleta kaj tuta," li daŭrigis, elprenante la pistolon, "la skatolo ŝajnas enhavi ĉiun necesaĵon, kaj ankaŭ duojn da ĉiuj partoj kiuj povas eble malordiĝi. Kiel vi ĝin ŝargas?"

"Ho! tute facile!" mi respondis. "Premu la risorton ĉe la flanko, kaj la ŝargujo elfalos; tiam oni povas momente enmeti la kartoĉojn; repuŝu la ŝargujon en ĝian lokon kaj ĝi alligiĝas per si mem. La pistolo ankaŭ havas riglilon, kiu ŝlosas la tirilon, por ke ĝi estu sendanĝere portata en la poŝo. Ĝi ŝajnas al mi esti lerta elpenaĵo. Kion vi pensas pri ĝi?"

"Ĝi estas multe pli oportuna ol tiuj farataj kiam mi estis junulo," li diris, enmetante du aŭ tri kartoĉojn en la kartoĉingojn, kaj remetante ĝin.

Rigardinte la turn-pafileton kelke da momentoj, la maljunulo subite faligis la manojn sur siajn genuojn, kaj ŝajnis esti perdata en pensado.

"Hura! brave!" li ekkriis post paŭzo, "la ĝustaĵo! Kia belega fundamento! Atendu momenton ĝis mi ĝin elverkos."

Efektive mi ekpensis, ke mia kunulo estas freneza, ĉar tie li sidis, rigardegante rekte antaŭen, kaj tute senmova.

Post intertempo da kelkaj minutoj, li ekparoladis al si mem—"Jes, tio estas ... ne, tio ne bona, li povis eltiriĝi el ĝi, kaj pruvi ... ne, li ne povis, ĉar kiel li povis montri ... jes, li povis, ĉar sia frato eble ... ne, ĉar la hotelportisto ... jes, estas tute prave kaj fareble."

"Atentu! aŭskultu!" subite li diris, rigardante min, sia vizaĝo radianta pro ekscitego. "Ĉu tiu ĉi ne estas efektive belega kaj tremiga fundamento por romano? Aŭskultu dum mi rapide skizas la ĉefokazaĵojn—Mi renkontas vin kaj vian fraton en hotelo—ni estas nekonataj—mi, en la apudesto de la hotelportisto, sciigas vin, ke mi havas en mia monujo tricient livran bankbileton—Ni, vi kaj mi, forveturas sole en la sama vagono al Brighton—Vi kunhavas turn-pafileton, kaj vi ĝin montras al mi—Nu, kiel do vi povis iel pruvi, ke vi ne estis mortiginta min, supozinte, ke mi" ... (tie ĉi la maljuna sinjoro komencas ĉirkaŭsvingi la pistolon, kaj tiom ekscitiĝi, ke mi ekkriis:—

"Por amo de Dio, memoru ke la pistolo estas ŝargita!"

"Ne timu," daŭrigis li, ridante, "supoze, ke mi ĝin ŝargu, kaj okaze mortigu min." ...

Krakego! ... Kriego! ... Kaj la vagono pleniĝas de fumo! Mi falas sur la sidejon, defrapata de teruro, kaj tute nekapabla doni al la malfeliĉulo la plej malgrandan helpon, ĝis kiam mi estas vekata de lia voĉo:—

"Rapide! ... paperon kaj krajonon!" "Ĉu vi ne vidas ke vi estas mortonto, se mi ne skribe atestos ke mi pafis min mem hazarde?"

Meĥanike mi elŝiras folion el mia poŝlibro kaj ĝin donas al li kune kun kraĵono. La fumo grade malaperas, la vagono pliheliĝas, kaj mi vidas la malfeliĉulon sidantan sur la kontraŭa sidejo,

kun lia kapo apogata sur lia maldekstra mano tra kies fingroj malrapide tragutetadas la sango.

"Subtenaĵon por la papero!" li spiregas.

Mi metas la skatolon de la fatala revolvero sur liajn genuojn, kaj tenas la paperon dum li skribas per mano tremanta: "*Sciante ke mi havas nur malmultajn minutojn por vivi, mi solene konstatas, ke mi okaze pafmortigis min dum mi ekzamenadis turn-pafileton apartenantan al Sinjoro ...*"

"Kio estas via nomo?" li preskaŭ neaŭdeble demandas.

Antaŭ ol mi povas respondi, la kraĵono ekfaletas el lia mano, kaj lia kapo falas antaŭen super la paperon.

Mi suprenlevas lin, sed terura tremetado ekkaptas lian korpon, kaj mi ekvidas ke liaj lastaj momentaj estas alvenontaj. Li penas paroli sed la vortoj mortas sur la lipoj. Li almontras al la papero, kiu kuŝadas sur la planko; lia kapo falas malantaŭen; unu lasta elspiraĵo, kaj li trapasas la limon!

(*Daŭrigota*).

PRI BRAILLE VORTARO.

STOCKHOLM.

ESTIMATA SINJORO,

Sendube vi aŭdis per "*Lingvo Internacia*" pri la ĝenerala situacio de Esperanto ĉe la blindularo. Vi aŭdis pri la sindona, senlaca laboro de Sinjoro Th. Cart; pri lia kreado unue de gramatiketo kaj ekzercaro Esperantaj en *Braille* kaj due de revueto al ni legebla, kiu jam estas amata; vi aŭdis pri la loterio de Fraŭlino Zabilon d'Her—la malegoista, kuraĝa virino—kiu celas progresigi Esperanton ĉe la blindularo; kaj vi aŭdis, kiel unu post alia el niaj samsortanoj aliĝas al nia deo.

Mi tial volas tie ĉi nur iom rakonti pri Esperanto ĉe la Angla blindularo. Ĉar dank' al la gramatiketo de Prof. Cart, tradukita bonege de S^{ro} Joseph Rhodes, Esperanto estas ankaŭ lernebla al blindaj Angloj, se ili havas bonan scion de la gramatiko de sia patrinlingvo. Ne malmulte estas jam farite por Anglaj blindaj Esperantistoj: La *Braille'a* gazeto "*Progress*" ofte enhavas artikolojn kaj sciigojn pri Esperantaj aferoj, el kiuj multajn skribis nia amiko Sinjoro W. Percy Merrick. Tamen Esperanto ne havas grandan nombron da amikoj ĉe Anglaj blinduloj. Tio ĉi dependas eble je pli ol unu cirkonstanco sed ĉefe je la fakto, ke ekzistas neniam Esperantaj vortaroj en punktskribo. Mi aŭdis tion ĉi el diversaj flankoj, kaj en la Aprila numero de "*Progress*" tio sama estis denove elmontrata. Kelkaj Svedaj amikoj tiam decidis fari ĉion en siaj fortoj por helpi al siaj Anglaj kungefratoj. Kvardek Kronoj estis tuj donataj. Tio ĉi estas malgranda sumo, sed ĝi estas komenco de fariĝonta fondo por Esperant-Angla vortaro *Braille'a*. Kaj nenia fino sen komenco.

Nia plano estas kolekti sufiĉan sumon por ebligi la presadon de la libro nomita. Unu aŭ du Angloj jam promesis sian helpon. Dume ni priesploradas, kie la vortaro devas esti presata por fariĝi sufiĉe malmulte-kosta.

Mi skribis al vi tiun ĉi leteron, parte ĉar mi scias, ke ni havas vian afablan intereson, parte ĉar mi pensis, ke eble iuj el viaj Legantoj volus helpi al ni iamaniere. Mi estus tial al vi tre danka, se vi volus fari resumeton de mia letero kaj presigi ĝin en via estimata gazeto.

Kun granda respekto,
Mi estas, kara sinjoro,
Via fidele,
H. J. E. THILANDER.

POPOLA VERSAĴO.

Tradukita de A. Simon (Frankfurt a/Main).

Pro manko de najlo, la ŝuo perdiĝis.
Pro manko de ŝuo, ĉevalo perdiĝis.

Pro manko de ĉevalo, rajdisto perdiĝis.
Pro manko de rajdisto, batalo perdiĝis.
Pro manko de batalo, reĝlando perdiĝis.
Kaj ĉio pro manko de ĉevalo-ŝu-najlo.

AVENTURO TERURA.

Originale verkita de William Officer (Peterhead).

Estis mia libertempo. Severa laborado dum tuta jaro estis min malfortiginta. Mi konkludis ke resaniga maraero estus la plej bona kuracilo. Sekve mi min trovis loĝanta ĉe vilaĝo apud la Skota marbordo.

Ĉiutage mi promenadis sur la bordsablaroj, trae ĝuadante la freŝan aeron kaj sunbrilon.

Unu matenon mi rimarkis ŝtonegaron, foretendantan en la maron. Mi ankaŭ rimarkis ke la ŝtonegoj plialtiĝis kiel ili malproksimiĝis de la tero. Ĉe ambaŭ flankoj de la rifo la ondetoj saltis kaj ludis simile al feliĉaj kreitaĵoj vivaj.

Kia bonega ekzerco estus, mi pensis, transpasi la ŝtonegojn, kaj sidiĝi sur la plej malproksima pinto. Subite deziro anstataŭis penson, kaj mi komencis la allogan eksperimenton.

Mi supreniris kaj malsupreniris ŝtonegajn montetojn, kaj trapasis ŝtonegajn valetojn, ofte je granda malfacilo. Fine, mi trafis mian celon, kaj sidiĝis triumfe sur la lasta ŝtonego.

La varmo kaj marmuziko kombinis min luli en feliĉan revaĵon.

Kiel longe mi tie sidadis mi ne povas diri. Mi vekiĝis trovi ke la marfluo estis multege leviĝinta.

"Mia Dio! Ĉu estos eble retrapasi la ŝtonegajn valetojn?" estis mia unua penso. Je timego mi tuj leviĝis. Unu ekvido preskaŭ haltigis mian koron. La plej proksima valeteto similis riveron, kiun oni ne povus transpasi krom per naĝado. Malfeliĉe, mi ne estis la arton lerninta. Sopire mi rigardis la teron, nur esti memorigata cirkonstancon, kiu alportis novan teruron al mia animo. Antaŭ nelonge mi preterpasis tiun ĉi saman lokon. La marfluo estis tiam alta; kaj la ŝtonegoj sur kiuj mi nun staris ne estis videblaj. Kia malgaja sorto devos do esti la mia, se helpo ne alvenos! Rilate al tio ĉi lasta mi havis malmulte da espero. Tiu parto de la marbordo estis dezerta, kaj homoj ĝin vizitis tre malofte.

La ondoj jam alproksimiĝis miajn piedojn. Mi ilin rigardis kun malvarma tremeto. Antaŭ nelonge ili aperis belaj, sendanĝeraj. Nun ili ŝajnis alpreni la formojn de sovaĝaj monstroj, kiuj penas min ekkapti per teruraj blankaj dentoj.

Priskribi la sentojn, la teruraĵojn kiuj min posedis dum la kruela akvo leviĝis colo post colo ĉirkaŭ mi, ne estas eble. Por tia tasko la homa lingvo ne estas sufiĉa. En la daŭro de tiu mallonga periodo mi ŝajnis morti milfoje.

Kiam la akvo atingis mian bruston, tre stranga afero okazis. Miaj timoj subite foriris; kaj mia animo tute trankviliĝis. Ankoraŭ mi rigardis la teron; sed mi ne plu atendis helpon, nek eĉ ĝin deziris.

Baldaŭ nur malfacile mi povis stari. Ĉiu ondo, kiam ĝi preterpasis, preskaŭ min forportis. Fine, miaj piedoj apartiĝis de la ŝtonego. Mi aŭdis laŭtan siblan sonon en miaj oreloj, kaj nenion plu sciis.

Kiam mi vekiĝis mi kuŝis en boato. Apude du fiŝkaptistoj genufleksis.

Al miaj demandoj ili respondis ke ili vidis mian danĝeran situacion de la maro, kaj rapidis min savi. Ili alvenis ĵus kiam mi subakviĝis, tuj min tiris en la boaton, kaj, post multe da flego, mian konsciecon revenigis.

Tiu ĉi aventuro okazis antaŭ multe da jaroj; sed ĝi lasis tian profundan impreson sur mia animo ke mi ne povas eĉ nune rigardi la maron sen tremeto.

LA MALJUNA PASTRO.

En kampa vilaĝo de la okcidenta Irlando, Katolika Pastro sufiĉe maljuna por esti iom malpreciza je sia memoro, predikis unu dimanĉon pri la Komparaĵo de la bulkegoj kaj fiŝoj: li signalis al sia

zorgitaro kia miraklo estis kiun faris Nia Sinjoro kiam li nutris kvin virojn kaj du virinojn per miloj da bulkegoj kaj miloj da fiŝoj: kaj postulis ĉu iuj el liaj aŭdantoj kredas ke ili povas simile fari. Ŝajnis ja al la paroĥanoj ke ne estas tie ia granda miraklo; kaj unu, Pat Rafferty, estis sufiĉe maltima por eldiri ke "Mi kredas ke mi do povus tiom fari mi mem!"

Tio ĉi, kaj lia memoramanko alvenis al la oreloj de la Pastro, kiu vidis sian eraron, kaj, kun humora okulbrileto, diris, "Ho! mi ja tion plene rektigos proksiman dimanĉon!" Nu, kiam alvenis dimanĉo, li klarigis al sia aŭdantaro kiel li devus diri ke Nia Sinjoro nutris milojn da viroj kaj milojn da virinoj per kvin bulkegoj kaj du fiŝoj. "Nun," li demandis, "Pat Rafferty, ĉu vi kredas, ke vi povus tion fari?" "Vere, via moŝto riverenca," respondis Pat, "mi ja kredas ke jes." "Kaj kiel vi farus?" reparaolis la Pastro. "Nu! via Riverenco, per la restaĵoj de la lasta Dimanĉo!"—(10532).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK THE ESPERANTIST, VOL. 2, NO. 8 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project

Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new

computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.